

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ ΝΟ. 29 · ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ≈ 4 ΛΕΠΤΑ

Ο Οδυσσέας και η Πηνελόπη

Από τον Απολλόδωρο και τον Πausανία.

Όλοι κοιτούσαν την ομορφότερη γυναίκα του κόσμου. Ένας
κοίταξε αλλού.

Η Ιθάκη δεν ήταν νησί για βασιλιάδες που αγαπούσαν το χρυσάφι και τον πλούτο περισσότερο από τον λαό τους. Ήταν νησί για βασιλιάδες που η δύναμή τους πήγαζε από την αγάπη του λαού τους, από τη δίκαιη και σοφή διακυβέρνηση.

Η Ιθάκη ήταν ένα νησί που, με τον τρόπο της, αγαπούσε και επιβράβευε — όπως κι ο βασιλιάς της — τους καλούς πολίτες. Επιβράβευε τους εργατικούς, εκείνους που αγαπούσαν τη γη τους σαν μάνα τους, όπως τους αγαπούσε κι ο βασιλιάς τους.

Έτσι, αυτό το νησί που δεν είχε παχιά λιβάδια ούτε ποτάμια να τα ποτίζουν, ήταν ένας μικρός και καρποφόρος παράδεισος. Οι πλαγιές του ήταν γεμάτες καρπερές ελιές και τα βουνά του πλούσια δάση, που έδιναν τα καλύτερα ξύλα για τα καλοτάξιδα καράβια του.

Τραχύ νησί, έλεγε ο ίδιος ο Οδυσσέας· μα και οι πέτρες του ανθοβολούν, και το αγέρι και το πέλαγός του θρέφουν ψυχές παλικάριών.

Έτσι, πάνω σ' αυτόν τον βράχο χτίστηκε ένα από τα ομορφότερα και περισσότερο τραγουδισμένα βασίλεια.

Οι πλαγιές έδειχναν ν' αγαπούν τα ζώα που φιλοξενούσαν — τα κοπάδια με τα πρόβατα, τα κατσίκια, τα βόδια — κι εκείνα, με τη σειρά τους, πλήθαιναν, ανταποδίδοντας την αγάπη που έπαιρναν από την ίδια την Ιθάκη και από τους βοσκούς τους.

Δεν υπήρχε άρχοντας, ούτε στη στεριά ούτε στα νησιά, που να είχε πετύχει τόσο όμορφη συνεργασία της φύσης και των ανθρώπων της. Και ο Οδυσσέας δεν θα άλλαζε αυτόν τον τόπο με κανένα βασίλειο του κόσμου.

Όμως, από αυτόν τον παράδεισο έλειπε η γυναίκα που θα γινόταν η σύντροφος της ζωής του, εκείνη που μαζί της θα έχτιζε μια οικογένεια άξια να βασιλεύει σ' αυτό το νησί.

Έλειπε η Πηνελόπη.

Ας δούμε, λοιπόν, πώς ο Οδυσσέας απέκτησε τη σύντροφό του.

Χρόνια πριν, στη Σπάρτη

Ο βασιλιάς Τυνδάρεως είχε μια κόρη, την Ελένη, που ήταν η ομορφότερη γυναίκα στον κόσμο. Τόσο όμορφη, που οι βασιλιάδες και οι πρίγκιπες όλου του τότε γνωστού κόσμου ήθελαν να την παντρευτούν, κι όλοι τους ήταν έτοιμοι να πολεμήσουν για να την κερδίσουν.

Ο Τυνδάρεως δεν κοιμόταν τις νύχτες. Γιατί ήξερε πως, μόλις η κόρη του διάλεγε έναν, οι άλλοι θα σήκωναν τα όπλα. Το παλάτι του θα γινόταν στάχτη πριν στεγνώσει το κρασί του γάμου.

Ανάμεσα στους μνηστήρες βρισκόταν κι ο βασιλιάς της Ιθάκης, που είχε έρθει με τα δώδεκα καράβια του.

Ο Οδυσσέας έκανε αυτό που έκανε πάντα: παρατηρούσε. Παρατηρούσε πολύ προσεκτικά τι υπήρχε και τι συνέβαινε γύρω του, τι άλλαζε, τι ήταν πολύτιμο και τι όχι.

Κι ενώ όλοι είχαν στραμμένα τα μάτια τους στην Ελένη, ο Οδυσσέας πρόσεξε μιαν άλλη γυναίκα της αυλής.

Την Πηνελόπη, την ανιψιά του Τυνδάρεω, κόρη του βασιλιά Ικάρου και της Ναϊάδας Περίβοιας.

Την είδε να στέκεται στην άκρη της αίθουσας και ν' ακούει. Δεν είχε τη λάμψη που κάνει τους άντρες να διεκδικούν. Δεν είχε τη λάμψη της Ελένης.

Απέπνεε όμως εσωτερική δύναμη και θάρρος. Είχε ένα βλέμμα που έδειχνε πίστη στον εαυτό της· είχε εκείνο το σπάνιο χάρισμα που το προσέχει μόνο όποιος ξέρει να ξεχωρίζει το καλό από το κακό.

Ήταν εκείνη που του έμενε περισσότερο στη μνήμη.

Πήγε, λοιπόν, στον Τυνδάρεω και του είπε:

«Έχω τη λύση στο πρόβλημά σου. Θα σου την προσφέρω, αν με βοηθήσεις να νυμφευθώ την Πηνελόπη.»

Ο Τυνδάρεως συμφώνησε.

Κι ο Οδυσσέας του είπε:

«Πριν διαλέξετε γαμπρό, εσύ κι η κόρη σου, βάλε μας όλους να ορκιστούμε, τον έναν μετά τον άλλον, μπροστά στους θεούς: ότι, όποιον κι αν διαλέξετε, θα τον υπερασπιστούμε.

Ότι, αν ποτέ κάποιος αδικήσει αυτόν τον γάμο, θα τρέξουμε όλοι μαζί να τον εκδικηθούμε. Και τότε κανένας δεν θα σηκώσει σπαθί — γιατί θα το σηκώνει εναντίον όλων των άλλων.»

Ο Τυνδάρεως έκανε ακριβώς αυτό.

Ορκίστηκαν και οι σαράντα πέντε, ένας ένας, κι ανάμεσά τους ο Οδυσσέας.

Η Ελένη δόθηκε στον Μενέλαο.

Και κανένας δεν σήκωσε σπαθί.

Ο Τυνδάρεως κράτησε τον λόγο του και έπεισε τον αδελφό του, τον Ικάριο, να του δώσει την κόρη του.

Μα ο Ικάριος δεν την ήθελε μακριά.

Όταν το άρμα ξεκίνησε για τη δύση, ο γερο-βασιλιάς άρχισε να τρέχει ξοπίσω του. Έτρεχε δίπλα στους τροχούς και παρακαλούσε την κόρη του να μείνει κοντά του.

Ο Οδυσσέας σταμάτησε τότε και είπε στην Πηνελόπη πως είναι ελεύθερη να διαλέξει. Ας γυρίσει με τον πατέρα της, αν αυτό θέλει.

Η Πηνελόπη κοίταξε τον πατέρα της.

Και δεν είπε τίποτα.

Σήκωσε το πέπλο της και σκέπασε το πρόσωπό της.

Ο Ικάριος στάθηκε στη μέση του δρόμου και την κοίταξε.

Και κατάλαβε.

Έτσι ο Οδυσσέας ενώθηκε με την Πηνελόπη και η πανανθρώπινη ιστορία απέκτησε ένα σύμβολο ακατανίκητης θέλησης, ακατάβλητης επιμονής, σταθερότητας και αφοσίωσης — σε μια σχέση, σε έναν σκοπό, σε μια μεγάλη αγάπη.

Σημείωμα πηγής: Ο όρκος των μνηστήρων της Ελένης δεν αναφέρεται στον Όμηρο. Τον παραδίδει ο Απολλόδωρος (Βιβλιοθήκη Γ 10.9), που αποδίδει την ιδέα στον ίδιο τον Οδυσσέα και μας δίνει και τον όρο της συμφωνίας του με τον Τυνδάρεω: τη βοήθειά του για να πάρει την Πηνελόπη. Το επεισόδιο με τον Ικάριο, το άρμα και το πέπλο το διηγείται ο Πausanias (Λακωνικά Γ 20.10-11). Στο σημείο όπου η Πηνελόπη σκέπασε το πρόσωπό της, λέει, ο Ικάριος έστησε αργότερα άγαλμα στην Αιδώ — την ηθικότητα, την ηθική συνείδηση, τον σεβασμό στους άγραφους νόμους, το φιλότιμο και τον αυτοσεβασμό· εκείνο που σταματάει τον άνθρωπο πριν κάνει το άδικο, ακόμα κι όταν κανείς δεν τον βλέπει. Ο Σοφοκλής τη θέλει να κάθεται δίπλα στον Δία (Οιδίπους επί Κολωνώ 1267), κι ο Ησίοδος τη βάζει να εγκαταλείπει τη γη μαζί με τη Νέμεση, όταν οι άνθρωποι πάψουν να την τιμούν (Έργα και Ημέραι 197-201).

*Τα παραμύθια και οι μύθοι υπάρχουν για να ταξιδεύουν.
Μπορείτε να μοιραστείτε αυτή την ιστορία, διατηρώντας
πάντα την πηγή της: paramythoupoli.gr*